

IJTIMOIIY PEDAGOGIKA VA PEDAGOGIK SOTSILOGIYAGA EHTIYOJ VA ZAMONAVIY JAMIYAT RIVOJINING ZARURIY SHARTLARI

Nurhodjayeva Feruza Ma'mur qizi – “University of Management and Future Technologies” universiteti S554-23PPo' guruh talabasi

Anatatsiya: Ijtimoiy pedagogika va pedagogik sotsiologiya jamiyatda ta'limning ijtimoiy va madaniy aspektlarini tahlil etadi. Ular, ta'lim tizimining samaradorligini va jamiyat rivojiga ta'sirini o'rganadi. Zamonaviy jamiyatda o'qitish va tarbiyalash jarayonlari faqat individual taraqqiyotga emas, balki jamiyatning umumiy rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Pedagogik sotsiologiya jamiyatda ta'limning o'zgarishlarga qanday moslashishini va ijtimoiy integratsiyani qanday ta'minlashini o'rganadi, ijtimoiy pedagogika esa jamiyat ehtiyojlariga mos pedagogik yondashuvlarni ishlab chiqishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy pedagogika, pedagogik sotsiologiya, zamonaviy jamiyat, ta'lim tizimi, ijtimoiy rivojlanish, pedagogik yondashuvlar, ta'lim jarayoni, jamiyatning ehtiyojlari.

Kirish: Zamonaviy jamiyat o'zgarishlarga duch kelayotgan va kompleks tizimlar asosida rivojlanayotgan muhitdir. Ushbu rivojlanish jarayonida ijtimoiy pedagogika va pedagogik sotsiologiya kabi sohalar muhim ahamiyatga ega. Ijtimoiy pedagogika va pedagogik sotsiologiya o'zgarayotgan jamiyatda ta'lim jarayonining ijtimoiy va madaniy jihatlarini o'rganishga yordam beradi. Bu fanlar o'zaro bog'liq bo'lib, har biri jamiyatdagi ta'lim va tarbiya masalalarini chuqur tahlil qilishga xizmat qiladi. Ijtimoiy pedagogika jamiyatning ijtimoiy ehtiyojlariga javob beradigan pedagogik yondashuvlarni ishlab chiqishga qaratilgan bo'lsa, pedagogik sotsiologiya ta'lim tizimining ijtimoiy muhitda qanday funksiyalarni bajarishini o'rganadi. Zamonaviy jamiyatda ijtimoiy tenglik, madaniyat, normativ me'yorlar, iqtisodiy va siyosiy omillar o'zaro bog'liq holda ta'lim tizimining shakllanishiga ta'sir ko'rsatadi.

Ijtimoiy Pedagogika va Uning Jamiyatdagi O'rni

Ijtimoiy pedagogika – bu ta'lim va tarbiya jarayonlarini jamiyatning ijtimoiy ehtiyojlari, madaniy normativlari, iqtisodiy va siyosiy sharoitlariga mos ravishda tashkil etish bo'yicha ilmiy soha. Zamonaviy jamiyatda ijtimoiy tenglik, madaniy va etnik xilma-xillik, mehnat bozori ehtiyojlari kabi omillar ijtimoiy pedagogikaning rivojlanishiga ta'sir ko'rsatadi. Ijtimoiy pedagogika jamiyatning barcha qatlamlari uchun teng ta'lim imkoniyatlarini yaratish, ijtimoiy adolatni ta'minlash va odamlarning rivojlanishiga yordam berish orqali jamiyatning barqarorligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Ijtimoiy pedagogika, ayniqsa, ta'limning jamiyatda har bir fuqaroning ijtimoiy va iqtisodiy jihatdan o'z o'rnini topishi uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu fan ta'lim jarayonini faqat individual rivojlanishga emas, balki jamiyatning ijtimoiy ehtiyojlariga ham qaratadi. Ijtimoiy pedagogikaning asosiy vazifalaridan biri – ta'lim tizimida jamiyatning barcha qatlamlari va guruhlarining ehtiyojlarini hisobga olishdir.

Pedagogik Sotsiologiya va Uning Rivojlanishdagi Roli

Pedagogik sotsiologiya ta'lim va jamiyat o'rtasidagi o'zaro aloqalarni, ta'lim tizimining ijtimoiy strukturasi, shuningdek, ta'limning jamiyatda qanday o'zgarishlarga olib kelishini o'rganadi. Bu fan, jamiyatning ijtimoiy tizimlari, normativlari va madaniy qiymatlari ta'lim tizimiga qanday ta'sir ko'rsatishini tahlil qiladi. Pedagogik sotsiologiyaning asosiy maqsadi ta'limni ijtimoiy ehtiyojlarga moslashtirish, ta'lim jarayonidagi nohaqliklarni bartaraf etish va ijtimoiy integratsiyani ta'minlashdir.

Pedagogik sotsiologiya, shuningdek, ta'lim tizimining ijtimoiy yuksalish va rivojlanishga qaratilgan strategiyalarini ishlab chiqish uchun zarur bo'lgan ilmiy asoslarni yaratadi. Ta'lim tizimining jamiyatdagi roli, ta'limning ijtimoiy stratifikatsiya, sinfiy farqlar, va iqtisodiy sharoitlarga qanday ta'sir ko'rsatayotgani pedagogik sotsiologiyaning o'rgatadigan asosiy jihatlaridan biridir.

Zamonaviy Jamiyatda Ijtimoiy Pedagogika va Pedagogik Sotsiologiyaning Zaruriy Shartlari

Zamonaviy jamiyatda, ijtimoiy pedagogika va pedagogik sotsiologiyaning rivojlanishi quyidagi shartlarga asoslanadi:

1. **Ijtimoiy tenglik va adolat:** Ta'lim tizimi har bir fuqaro uchun teng imkoniyatlar yaratishi kerak. Ijtimoiy pedagogika va pedagogik sotsiologiya jamiyatda ijtimoiy farqlarni kamaytirishga, marginal guruhlarining ta'lim imkoniyatlarini kengaytirishga yo'naltirilgan.

2. **Madaniy xilma-xillik va integratsiya:** Zamonaviy jamiyatda madaniy xilma-xillik muhim ahamiyat kasb etadi. Ijtimoiy pedagogika va pedagogik sotsiologiya madaniyatlararo aloqalarni rivojlantirish, millatlararo va etnik guruhlar o'rtasidagi hamjihatlikni ta'minlashda yordam beradi.

3. **Ta'limning ijtimoiy roli:** Ta'lim nafaqat bilim olish jarayoni, balki ijtimoiy o'zgarishlar va jamiyatdagi yangi qadriyatlarni shakllantirish vositasi sifatida ham ishlatiladi. Pedagogik sotsiologiya ta'lim tizimining ijtimoiy integratsiya va rivojlanishdagi rolini o'rganadi.

4. **Tezkor texnologik o'zgarishlar:** Zamonaviy texnologiyalar ta'lim tizimiga yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Ijtimoiy pedagogika va pedagogik sotsiologiya bu o'zgarishlarning ta'lim jarayoniga qanday ta'sir ko'rsatishini va jamiyatni yangi sharoitlarga qanday moslashtirishni o'rganadi.

Xulosa

Ijtimoiy pedagogika va pedagogik sotsiologiya zamonaviy jamiyat rivojida muhim o'rin tutadi. Bu fanlar jamiyatdagi ta'lim tizimining ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy jihatlarini o'rganish va ular orqali ijtimoiy adolatni ta'minlashga yordam beradi. Ijtimoiy pedagogika ta'limni jamiyat ehtiyojlariga moslashtirishga, pedagogik sotsiologiya esa ta'limning jamiyatdagi o'zgarishlarga qanday ta'sir ko'rsatishini aniqlashga qaratilgan. Ushbu fanlarning rivojlanishi zamonaviy jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni, adolatni va rivojlanishni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR

1. Sulaymon Amirqulovich Xaydarov. (2024). O'quvchilarni tarbiyashda ijtimoiy fanlarni o'qitishni didaktik imkoniyatlari. SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL. 5.1.B.271-275.

2. Хайдаров, С. (2023). Pedagogik faoliyatda o'qituvchi o'zida kompetentlik sifatlarini shakillantirishi. Цифровизация современного образования: проблема и решение, 1(1), 64–67.
3. Хайдаров, С. А. (2023). ТАРИХ ДАРСЛАРИДА САНЪАТ АСАРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ УСУЛЛАРИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(1/2), 92-96.
4. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
5. Хайдаров С. (2025). Oilalarда фарзанд тарбиясига рухий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
6. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
7. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
8. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.